

DÜNYA EKONOMİK FORUMU

Küresel Riskler Raporu 2024 Bilgi Notu

WORLD
ECONOMIC
FORUM

WEF tarafından hazırlanan
Dünya Ekonomik Forumu Küresel Riskler Raporu 2024 Raporu'ndan derlenmiştir.
Raporun tamamına **buradan** ulaşabilirsiniz.

DÜNYA EKONOMİK FORUMU KÜRESEL RİSKLER RAPORU 2024 BİLGİ NOTU

WEF Küresel Riskler Raporu 2024, yaklaşık 1.500 uluslararası uzmanın görüşlerini içeren Küresel Riskler Algı Araştırması'nın bulgularını sunmaktadır. Mevcut krizler ile uzun vadeli önceliklerin dengelenmesinde karar alıcılara destek olmak amacıyla küresel riskler, farklı zaman dilimlerinde analiz edilmektedir. Raporda, küresel parçalanmanın yaşandığı bu dönemde, risklerin karmaşık ve doğrusal olmayan yönlerinin ele alınmasına yönelik yaklaşımlar değerlendirilmektedir. Raporun temel bulguları aşağıda yer almaktadır.

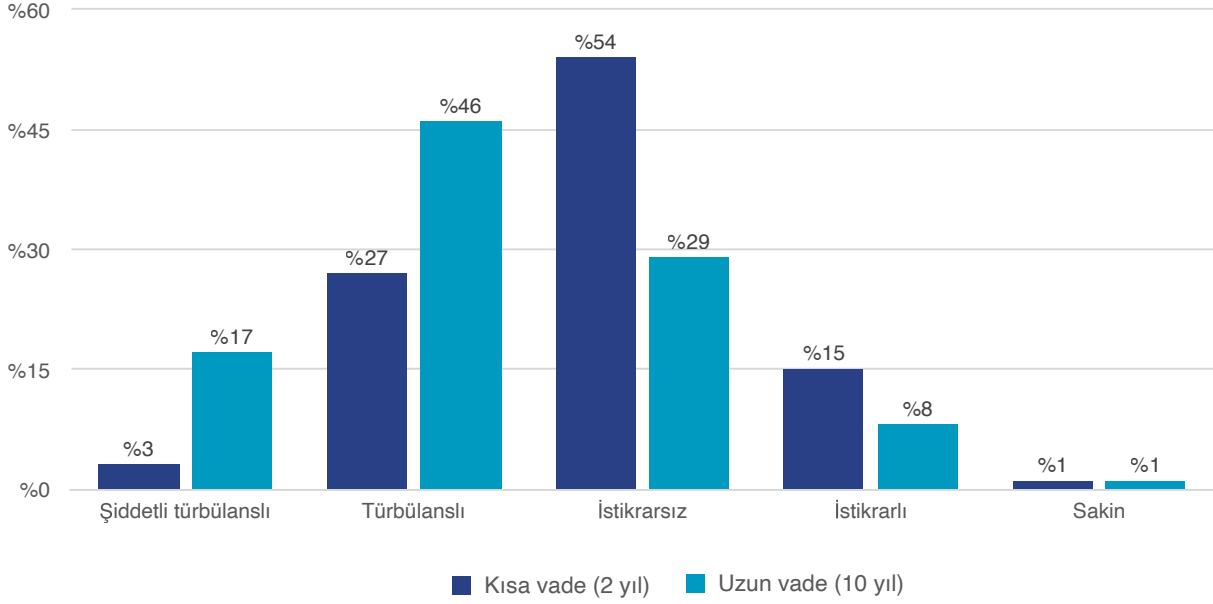
KÖTÜLEŞEN BİR KÜRESEL GÖRÜNÜM

2023 yılında yaşanan olaylara bakıldığında, bazı gelişmelerin dünyanın dört bir yanında insanların dikkatini çekerken, bazılarının ise görece daha az ilgi gördüğü anlaşılmaktadır. Sudan'dan Gazze ve İsrail'e kadar savunmasız halklar ölümcül çatışmalarla boğuşurken, rekor kıran sıcak hava koşulları, kuraklık, orman yangınları ve sel felaketleri gibi çevresel olaylar da meydana gelmeye devam etmiştir. Kutuplaşma, şiddetli protestolar, ayaklanmalar ve grevlerin hâkim olduğu haber döngüleri ile birçok ülkede toplumsal hoşnutsuzluk belirginleşmiştir. Bu gelişmelerin, uzun vadede daha fazla küresel soruna yol açması beklenmektedir.

2023-2024 Küresel Riskler Algı Araştırması sonuçları, **önümüzdeki iki yıl içinde dünya için ağırlıklı olarak olumsuz bir görünümün altını çizmektedir ve bu görünümün önümüzdeki on yıl içinde daha da kötüleşmesi beklenmektedir** (Şekil A). Eylül 2023'te yapılan ankete katılanların çoğunluğu (%54) önümüzdeki iki yıl içinde istikrarsızlık beklerken, %30'a yakını ise türbülanslı koşullar beklemektedir. Katılımcıların sadece %16'sı önümüzdeki iki yıl içinde istikrarlı veya sakin bir görünüm beklemektedir. Görünüm 10 yıllık zaman diliminde belirgin şekilde daha olumsuz olup katılımcıların neredeyse üçte ikisi türbülanslı bir görünüm beklemektedir.

Çok sayıda ülkede, katılımcılar hem işsizlik hem de işgücü açıklarını ilk 10 risk sıralamasına seçmiştir. Bu ülkeler arasında, Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan, Katar, Türkiye, Güney Afrika, Avustralya, Brezilya ve Arjantin gibi yüksek, üst-orta ve alt-orta gelirli ülkeler bulunmaktadır.

Şekil A. Kısa ve uzun vadeli küresel görünüm
(Aşağıdakilerden hangisi, aşağıdaki zaman dilimlerinde dünyaya bakış açınızı en iyi şekilde tanımlar?)

Kaynak: Dünya Ekonomik Forumu Küresel Risk Algısı Araştırması 2023-2024.

Not: Grafikteki yüzdeler %100'e eşit olmayabilir çünkü rakamlar yukarı/aşağı yuvarlanmıştır.

ÇEVRESEL RİSKLER GERİ DÖNÜŞÜ OLMAYAN BİR NOKTAYA ULAŞABİLİR

Şekil B. Kısa ve uzun vadede önem derecesine göre sıralanmış küresel riskler

2 yıllık dönem için	10 yıllık dönem için
1. Yanlış bilgilendirme ve dezenformasyon	1. Aşırı hava olayları
2. Aşırı hava olayları	2. Dünya sistemlerinde kritik değişim
3. Toplumsal kutuplaşma	3. Biyoçeşitlilik kaybı ve ekosistem çöküşü
4. Siber güvensizlik	4. Doğal kaynak kıtlığı
5. Devletlerarası silahlı çatışma	5. Yanlış bilgilendirme ve dezenformasyon
6. Ekonomik fırsatların yetersizliği	6. Yapay zekâ teknolojilerinin olumsuz sonuçları
7. Enflasyon	7. Zorunlu göç
8. Zorunlu göç	8. Siber güvensizlik
9. Ekonomik gerileme	9. Toplumsal kutuplaşma
10. Çevre kirliliği	10. Çevre kirliliği

Risk kategorileri: **Ekonomik**, **Çevresel**, **Jeopolitik**, **Toplumsal**, **Teknolojik**

Çevresel riskler en çok ön plana çıkan riskler olmaya devam etmektedir. Araştırma katılımcılarının üçte ikisi, önümüzdeki on yıllık dönem için, küresel ölçekte önemli bir krize yol açma olasılığı en yüksek risk olarak aşırı hava olaylarını göstermektedir. Aynı zamanda aşırı hava olayları, iki yıllık zaman diliminde ikinci en ciddi risk olarak görülmektedir. Geçen yılki sıralamalara benzer şekilde, neredeyse tüm çevresel riskler uzun vadede ilk 10 arasında yer almaktadır (Şekil B). Çalışmanın küresel risklere ilişkin verilerini tamamlamak üzere rapor, 113 ekonomide 11.000'den fazla iş dünyası lideri tarafından belirlenen ve önümüzdeki iki yıl içinde her ülke için en ciddi tehdidi oluşturan riskleri tespit etmek amacıyla yine Dünya Ekonomik Forumu tarafından gerçekleştirilen **Yönetici Görüşleri Anketi'nden (EOS)** de yararlanmaktadır. Söz konusu anket kapsamında, **Türkiye için belirlenen ilk beş risk; ekonomik gerileme, zorunlu göç, gelir ve refah eşitsizliği, sosyal uyumun bozulması ve sansür** olarak öngörülmektedir.

Katılımcılar çevresel risklerin, özellikle biyoçeşitlilik kaybı ve ekosistem çöküşü ile dünya sistemlerindeki kritik değişimin aciliyeti konusunda hemfikir değildir. Daha genç katılımcılar, bu riskleri iki yıllık dönemde daha ileri yaş gruplarına kıyasla çok daha üst sıralara koyma eğilimindeyken, her iki risk de kısa vadede ilk 10 sıralamasında yer almaktadır. **Çevresel riskleri kısa zaman dilimlerinde önceliklendiren sivil toplum veya hükümet katılımcılarının aksine, özel sektör, bu riskleri kısa vade yerine uzun vadede en önemli endişeler olarak görmeye daha yatkındır.** Kilit karar alıcılar arasındaki aciliyet algılarındaki bu uyumsuzluk, gezegensel sistemlerde uzun vadeli değişikliklere yol açacak önemli müdahale anlarını kaçırmaya riskini artırmaktadır.

Pek çok ekonominin beklenmeyen etkilere karşı hazırlıksız kalacağı tahmin edilmektedir. Birbirine ilişkili çeşitli sosyo-çevresel risklerden oluşan bir durumun tetiklenmesi, karbon emisyonlarının salınması yoluyla iklim değişikliğini hızlandırma ve ilgili etkileri artırarak iklime karşı savunmasız nüfusları tehdit etme potansiyeline sahiptir. Potansiyel etkilerin büyüklüğü ve altyapı yatırım gereklilikleri göz önünde bulundurulduğunda, bazı topluluklar ve ülkeler hızlı iklim değişikliğinin hem akut hem de kronik etkilerini karşılayamayacak durumda kalabilir.

DÜŞÜK VE ORTA GELİRLİ BİREYLER VE ÜLKELER ÜZERİNDEKİ EKONOMİK BASKILARIN ARTMASI BEKLENMEKTEDİR

Hayat pahalılığı krizi, önemli bir endişe kaynağı olmaya devam etmektedir. Enflasyon (#7) ve ekonomik gerileme (#9) iki yıllık dönemde ilk 10 risk sıralamasına yeni giren kayda değer risklerdir (Şekil B). Şimdilik ekonomide daha yumuşak bir iniş hâkim gibi görünse de kısa vadeli görünüm belirsizliğini korumaktadır. **Önümüzdeki iki yıl boyunca arz yönlü fiyat baskılarının devam edeceği öngörülmektedir. Faiz oranlarının nispeten daha uzun süre yüksek kalması hâlinde, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin ve ağır borçlu ülkelerin borç krizine maruz kalmaları beklenmektedir.**

Ekonomik belirsizlik çoğu pazarda ağırlığını hissettirirken, sermaye en kırılgan ülkeler için maliyeti en yüksek unsur olacaktır. İklim açısından kırılgan ülkeler; çok ihtiyaç duyulan dijital ve fiziksel altyapıdan, ticaret ve yeşil yatırımlardan ve ilgili ekonomik fırsatlardan giderek daha fazla mahrum kalma riski ile karşı karşıyadır. Bu kırılgan devletlerin uyum kapasiteleri daha da aşıldıkça, ilgili toplumsal ve çevresel etkilerin de artması beklenmektedir.

Teknolojik ilerlemelerin ve jeopolitik dinamiklerin bir araya gelmesi hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ekonomilerde yeni kazananlar ve kaybedenler yaratacaktır. Yapay zekâ ve diğer öncü teknolojilerin geliştirilmesinde kamu yararı yerine ticari teşvikler ve jeopolitik zorunluluklar birincil itici güç olmaya devam ederse, yüksek ve düşük gelirli ülkeler arasındaki dijital uçurum, faydaların ve risklerin dağılımında keskin bir eşitsizliğe yol açacaktır. Savunmasız ülkeler ve topluluklar, ekonomik üretkenlik, finans, iklim, eğitim ve sağlık hizmetlerinin yanı sıra istihdam yaratımını etkileyen yapay zekâ atılımlarından dijital olarak izole edilerek daha da geride bırakılma riski taşımaktadır.

Uzun vadede, kalkınmadaki ilerleme ve yaşam standartları risk altındadır. **Ekonomik, çevresel ve teknolojik eğilimlerin işgücü ve sosyal hareketlilikle ilgili mevcut zorlukları daha da derinleştirilmesi, bireylerin gelir ve beceri kazanma fırsatlarını ve dolayısıyla ekonomik statülerini iyileştirme becerilerini engelleyebilir.** Ekonomik fırsatların yetersizliği iki yıllık dönemde ilk 10 risk arasında yer alırken, uzun vadede küresel karar alıcılar için daha az endişe kaynağı olarak görülmekte ve 11. sıraya düşmektedir. **İmalat veya hizmet sektörüne dayalı ihracat büyümesi, gelişmekte olan ülkeler için artık daha fazla refaha giden geleneksel yollar sunmayabilir.**

İstikrarlı geçim kaynaklarına giden bireysel yolların daralması, yoksulluktan eğitim ve sağlık hizmetlerine erişime kadar insani kalkınma ölçütlerini de etkileyecektir. Yerelleştirilmiş stratejiler, yenilikçi çabalar, kolektif eylemler ve sınır ötesi koordinasyonun tümü bu risklerin ele alınmasında rol oynamaktadır. Yerelleştirilmiş stratejiler, küresel risklerin etkisini azaltmak için kritik öneme sahip olup **hem kamu hem de özel sektör, faydaların herkese yayılmasında kilit bir rol oynayacaktır.** Çeşitli kuruluşların çabaları, geleceğe öncelik vererek ve yeni araştırma ve geliştirmelere odaklanarak, dünyayı daha güvenli bir yer hâline getirebilir. Sadece vatandaşların, şirketlerin ve ülkelerin eylemleri kendi başlarına etkisiz gibi görünse de kritik bir kitleye ulaşmaları hâlinde küresel riskleri azaltma konusunda büyük bir fark yaratabilirler. Son olarak, sınır ötesi koordinasyon, insan güvenliği ve refahına yönelik en kritik riskler için tek uygulanabilir yol olmaya devam etmektedir.